

teatre lliure

FITXA PEDAGÒGICA

LES TRES GERMANES d'Anton Txéčov
direcció Carlota Subirós

ÍNDEX

PREPARA'T PER AL LLIURE

FITXA ARTÍSTICA.....	2
INFORMACIÓ PRÈVIA	3
Sobre l'obra	3
Sobre l'autor	4
Sobre el directora	6
PER SABER-NE MÉS	7
Altres versions del mateix text	7

© Fotos d'assaig. Ros Ribas

PER TREBALLAR A L'AULA

PROPOSTES DIDÀCTIQUES	9
Relacionades amb el context	9
Relacionades amb l'escenografia	10
Relacionades amb la posada en escena.....	12
Relacionades amb els personatges	14

©Fotos d'assaig. Ros Ribas

FITXA ARTÍSTICA

Teatre Lliure Montjuïc – del 9 de març al 3 d'abril

Les tres germanes

d'Anton Txékhov direcció Carlota Subirós

intèrprets

Pepo Blasco Fiódor Ilitx Kuliguin (professor de secundària i marit de Maixa) / **Jordi Collet** Andrei Serguéievitx Prózorov / **Mia Esteve** Maixa (germana d'Andrei) / **Eduard Farelo** Aleksandr Ignàtievitx Verxinin (tinent coronel i comandant de bateria) / **Roser Camí** Olga (germana d'Andrei) / **Víctor Pi** Ivan Romànovitx Txebutikin (metge militar) / **Alba Pujol** Irina (germana d'Andrei) / **Bernat Quintana** Vassili Vassílievitx Solioni (capità) / **Anna Sahun** Natàlia Ivànovna (promesa i després dona d'Andrei) / **Xavier Ruano** Ferapont (criat) / **Ernest Villegas** Nikolai Lvóvitx Tuzenbakh (baró i tinent)

traducció del rus **Miquel Cabal Guarro** / escenografia **Max Glaenzel** / vestuari **Marta R. Serra** / caracterització **Núria Llunell** / il·luminació **Mingo Albir** / espai sonor **Oriol Roca** / so **Marta Folch**

ajudant de direcció **Ferran Dordal** / ajudanta d'escenografia **Àngela Ribera** / ajudanta de vestuari **Berta Riera** / alumnes en pràctiques de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona **Sergi Mari** i **Patricia Díaz** (direcció), **Natàlia Aguirre** (escenografia) i **Anna Ribera** (vestuari)

construcció d'escenografia **Estudi-taller d'escenografia Jorba-Miró**

i els equips del **Teatre Lliure**

producció **Teatre Lliure**

espectacle en català

INFORMACIÓ PRÈVIA

SOBRE L'OBRA

.....

L'afany per aconseguir una vida millor empeny la família Prózorov de l'esperança a la desil·lusió per un món en decadència i transformació on retornar al passat ja és impossible. Irina, Olga i Maixa, Txékhov en estat pur.

Estrena del muntatge a la galàxia.

Carlota Subirós és Artista Resident del Teatre Lliure.

"Quatre papers femenins de gran responsabilitat, quatre dones joves i cultes... És imprescindible que jo vegi els assaigs, encara que sigui de reüll."

Anton Txékhov, *Cartes a Olga*

"Lluny de passejar-se pel món carregats d'angoixa, buscaven alegria, riure, animació; els personatges volien viure, no vegetar. Vaig veure la veritat d'aquesta actitud en els protagonistes de l'obra i intuïtivament em vaig adonar i vaig entendre què havia de fer."

Konstantin Stanislavski, *La meua vida en l'art*

Les tres germanes es va estrenar el 31 de gener del 1901 al Teatre d'Art de Moscou amb **M. Savitskaia** (Olga), **O. Knipper** (Maixa) i **M. Andreeva** (Irina) en els papers protagonistes.

SOBRE L'AUTOR

Anton Pàvlovitx Txékhov

(Taganrog 1860 – Badenweiler 1904)

Neix a Taganrog, un port comercial del mar d'Azov. És el **tercer fill d'una família de petits comerciants** descendents, per via paterna, de serfs. El 1873 assisteix per primera vegada a una representació teatral al Teatre Municipal de Taganrog: *La bella Helena*, d'Offenbach. **El 1876 tota la seva família fuig a Moscou a causa de la fallida del negoci del pare** (una botiga taverna). Per enllestir els estudis secundaris, roman sol a Taganrog, on viu com a llogater a la mateixa casa familiar (paga l'estada amb les classes que fa al fill del nou propietari). Entre 1877 i 1878 fa els primers assaigs dramàtics escrits per a un grup amateur de l'institut on estudia. Acabat el batxillerat, **el 1879 es reuneix amb els seus a Moscou i es matricula a la Facultat de Medicina**. Escriu un drama que es descobreix quaranta anys després i que es publica amb el nom de *Peça sense títol* (actualment, *Platonov*). Entre 1880 i 1887 col·labora en diverses revistes humorístiques i satíriques, que són la font principal d'ingressos de tota la família. Entre els temes preferits d'aquestes col·laboracions, hi figura també el món de la faràndula moscovita. Obtinguda la titulació de medicina, el 1884 comença a exercir de metge. Es publica el seu primer recull de contes (*Rondalles de Melpòmene*) i pateix els primers símptomes de tuberculosi. L'any següent la censura prohibeix la representació de *Ran del camí*. Els contes de Txékhov comencen a ser valorats molt positivament per alguns lletraferits petersburguesos. El 1886 coneix l'escriptor i periodista A. S. Suvorin, que li obre les columnes de *Nous Temps*, una publicació de tendència filogovernamental i reaccionària. Suvorin es converteix en el seu confident literari. Elabora la primera versió de *Sobre els danys del tabac*. El 1887 estrena amb polèmica *Ivànov* al teatre de Korx de Moscou, i l'any següent, *El cant del cigne* i *L'ós*. L'Acadèmia de Ciències li concedeix el premi Puixkin pel recull de contes *Quan es fa fosc*. El 1889 s'estrena amb èxit *Ivànov* a Sant Petersburg i fracassa amb *El bruixot dels boscos* al teatre Abràmova de Moscou. El 1890 fa una expedició a l'illa de Sakhalin. L'any següent, estrena *El prometatge* al teatre imperial Maly de Moscou. A la primavera, viatja amb Suvorin per diverses ciutats europees: Viena, Venècia, Bolonya, Florència, Roma, Nàpols, Niça i París i participa en les campanyes de lluita contra la fam. El 1892 es trasllada a la finca de Mélikhovo, lluita activament contra l'epidèmia del còlera i comença a col·laborar amb *La Idea Russa* i abandona *Nous Temps*. L'any següent es dedica intensament a la medicina i contribueix a crear escoles. Amb la salut més debilitada, el 1894 fa un segon viatge a l'estranger amb Suvorin per Viena, Abbazia, Venècia, Milà, Gènova, Niça i París. El 1895 coneix Lev Tolstoi a Iàsnaia Poliana. Escriu *La gavina*. Un any més tard fa un llarg viatge pel Caucas del Nord i Crimea. Estrena *La gavina*, al teatre Aleksandrinski de Sant Petersburg amb un fracàs estrepitós. Llegeix *Els cecs* de Maeterlinck. El 1897 pateix una greu hemoptisi. Fa el tercer viatge a l'estranger, amb una estada llarga a Niça. Publica una selecció d'obres en què figura *L'oncle Vània*. Després de la mort del seu pare, s'instal·la a Ialta el 1898. Es representa amb gran èxit *La gavina* al Teatre d'Art de Moscou, dirigit per Konstantin Stanislavski i Nemiròvitx-Dàntxenko. Primeres trobades amb Olga Knipper, una jove actriu de la companyia de Stanislavski. Se solidaritza amb el manifest *J'accuse*, d'E. Zola, a propòsit del cas

Dreyfus. El 1899 fa amistat amb Màxim Gorki. Llegeix *La senyoreta Júlia*, d'August Strindberg i estrena *L'oncle Vània* al Teatre d'Art. Amb el nou segle, és escollit membre honorífic de l'Acadèmia de Ciències de Rússia (secció de Belles Lletres). Escriu *Les tres germanes* per al Teatre d'Art. Fa un nou viatge a l'estranger. Passa l'hivern a Niça, a la Pensió Russa. L'obra s'estrena l'any següent, amb Olga Knipper al paper de Maixa. Al maig es casa amb ella. La tuberculosi s'agreuja. Fa diverses trobades amb Lev Tolstoi, Màxim Gorki, Aleksandre Kuprin. El 1902 elabora una segona versió de *Sobre els danys del tabac*. Renuncia a ser membre de l'Acadèmia com a protesta contra l'exclusió de Gorki per raons polítiques. El 1903 s'agreuja notablement el seu estat de salut. Enllesteix *L'hort dels cirerers*. El 1904 assisteix a l'estrena d'aquesta obra al Teatre d'Art, on rep un homenatge pel seu 25è aniversari d'activitat literària. En companyia d'Olga, viatja al balneari de Badenweiler (Alemanya), on mor el 2 de juliol. És enterrat al cementiri de Novodévitxie de Moscou.

Anton Txéxov

SOBRE LA DIRECTORA

.....

Carlota Subirós

Barcelona, 1974

Directora d'escena, membre de l'Equip de Direcció Artística del Teatre Lliure. Premi Extraordinari de l'Institut del Teatre 1997, llicenciada en filologia italiana i Premi d'Honor de la Universitat de Barcelona 2001. Entre les seves últimes direccions destaquen *La febre*, de Wallace Shawn; *Alícia (un viatge al país de les meravelles)*, a partir de les novel·les de Lewis Carroll; *Jugar amb un tigre*, de Doris Lessing; *Après moi, le déluge*, de Lluïsa Cunillé; *L'home de la flor a la boca*, de Luigi Pirandello. També ha portat a escena *King, Otel·lo, Els estiuejants, Nel mezzo del cammin di nostra vita, Amor Fe Esperança*, i *Marie i Bruce i L'oficiant del dol*, de Wallace Shawn. També ha traduït *Bash: Latterday Plays (Excés. Escenes dels darrers dies)* de Neil LaBute; *Enrico IV (Enric IV)* de Luigi Pirandello; *A Life in the Theatre (Una vida al teatre)* de David Mamet; *Knives in Hens (Ganivets a les gallines)* de David Harrower, i *The Criptogram (El criptograma)* de David Mamet. També ha treballat com a ajudanta de direcció amb Joan Ollé, Ariel Garcia Valdés, Franco di Francescantonio i Lluís Homar.

Olga, Maixa i Irina somien canviar de vida, marxar d'on viuen, anar a Moscou. En una societat que s'ensorra, les tres germanes estan plenes de desig, d'impuls, de neguit. Volen transformar-se, volen realitzar tot allò que sempre han somiat. Com tots els grans personatges txékhovians, tenen l'ànima ardent, però la vida les desconcerta. A principis del segle xx, en plena alba d'una nova era, aquesta peça ens parla cruament de la frustració i de l'esperança, del debat constant entre la volada dels somnis i el pes de la vida. I ens llança un repte, una pregunta: què pensaran de nosaltres d'aquí cent anys? És a dir, què pensem avui? Quin sentit té l'existència? Què hem après des de llavors? A principis del segle xxi, les paraules de Txékhov segueixen colpint per la seva franquesa, per la seva enorme i contradictòria humanitat.

Moscou, la felicitat perduda. Moscou, la felicitat promesa. Cadascú té el seu Moscou.

Carlota Subirós

PER SABER-NE MÉS:

ALTRES VERSIONS DEL MATEIX TEXT

Comparació amb l'adaptació que va fer Daniel Veronese de l'obra de Les tres germanes d'Anton Txékhov.

A continuació llegeix el text sobre "els clàssics" que Daniel Veronese escriu.

I reflexiona sobre el que diu:

Que ens vol transmetre amb aquest text?

els clàssics

Obres insuperables i inoblidables. Referència de múltiples actes naturals de la nostra vida. Així sentim a Txékhov. Encara més: el sentim replantejant el que anomenem "allò natural", mostrant-nos allò més fidel d'allò quotidià. El detall desvetllat. No allò explícit. La dissecció de la cosa. Aleshores **així els esdeveniments que produeixen catàstrofes brutals succeeixen fora d'escena, i agafa pes específic el que roman, com si de cara a l'audiència, a pesar de la protesta dels personatges, es recolzés una gegantesca lupa sobre caps i cors.** No és una tempesta d'ultramar, és l'onatge que arriba constantment a la platja. Dia i nit. I mou les pedres de lloc. Però, òbviament, això no és nou. S'ha escrit molt sobre ell i es seguirà escrivint. Algunes teories sostenen que és molt probable que Txebutikin sigui un home i Natasha una dona. I que, a més, les tres germanes (tres dones) esperen en va, passives, rebre a casa seva visites d'homes (homes que potser existien, o que potser no). Amb un estil similar, els llibres ens fan pensar en certs supòsits naturalitzats de l'art dramàtic. D'allò que s'ha de permetre i d'allò que no. Joc de valer i poder de la sapiència que en el teatre ve de molt temps enrere. Però a mi sempre em va interessar buscar el lloc possible de desmitificació de les coses. La incertesa i, fins i tot, el desconcert, em permeten moltes vegades models de comprensió allunyats dels pensaments uniformes. **Pensar el teatre permetent-me una dramaturgia de rescat amb total independència d'allò instructiu. Pensar en allò impensable i habitar aquestes formes humanes intentant convertir-les essencialment en formes més properes a allò humà.** I per aquesta raó he de posar en dubte el que es presenta com a indubtable. Així va néixer aquesta versió: *Un home que se ahoga.* (Una esplèndida frase de Urs Graf: "Un home que s'ofega espia una dona que es mata" -part de la qual titula aquesta versió de Les Tres germanes- m'acompanya en la

creació des de fa quasi vint anys.) Un espai únic; una obra sense talls temporals ni espacials. L'assetjament i la brutalitat junt amb l'esperança de la felicitat. Homes i dones que surten a estimar i a matar-se, sense importar-los el tipus de sexe que porten entre les seves cames. Sense música ni canvis de llum. Amb un text bastant sintetitzat. Amb escenes modificades, canviades de lloc. I amb alguns personatges deambulants per l'obra, abocats de vegades a situacions indegudes. Tot això amb la sana intenció de transformar l'escenari en un camp, el més directe i fecund possible. Perquè els clàssics romanen valents i valuosos, però tots canviem i una nova trobada amb aquestes obres també podrien transformar-se en esdeveniments desconeguts. D'aquí a alguns anys, la meua mirada sobre la mateixa obra serà segurament diferent. Txèkhov amb el seu lúcid desencant, sembla dir-nos que una idea similar mou el món. M'agrada imaginar-lo en el seu teatre, renovant esperances abans de cada funció, buscant una perfecció que estaria a punt d'arribar. Com els seus personatges, ofegats en l'apatia, descoratjats, fracassats, sobrevivint a dures penes però amb l'esperança de que la meravellosa llibertat, aquella que tots mereixem, arribarà.

Daniel Veronese

Un hombre que se ahoga. Daniel Veronese

PROPOSTES DIDÀCTIQUES

A continuació us presentem diferents propostes didàctiques relacionades amb el context, l'escenografia, els personatges i el material gràfic, per tal que els professors triïn les activitats més adients per treballar àrees com la història, la geografia, la literatura, la llengua, l'art i la plàstica.

.....

RELACIONADES AMB EL CONTEXT

© Fotos d'assaig. Ros Ribas

ACTIVITATS SOBRE EL CONTEXT

1. Aquesta obra ens remet a un temps i un context històric concret, qui no ens situa explícitament en un espai ni en un temps concrets, però a través del text i de l'escenografia podem saber-ne coses. Digues que has descobert i raona la teva resposta. A on es desenvolupa l'obra i quina època creus que és?

RELACIONADES AMB L'ESCENOGRAFIA

Cada obra de teatre transmet moltes informacions simultànies a través dels diferents llenguatges escènics. Els decorats, el vestuari o la música, entre d'altres, formen part d'aquesta posada en escena. El director fa una determinada lectura de l'obra i, conjuntament amb el seu equip, pren unes opcions estètiques. Aquesta obra en particular és una peça de petit format que presenta una escenografia no massa complexa, però no per això menys important.

© Ros Ribas. Fotos d'assaig

ACTIVITATS SOBRE L'ESCENOGRAFIA

1. Quins són els elements escenogràfics que t'han cridat més l'atenció, i per què?

Observa l'escenografia i digues quina impressió et produeix. Què creus que volen transmetre el director i l'escenògraf?

2. Quins creus que és l'espai que té més força a dins de l'espectacle?

Quins espais escenogràfics relacionaries amb els següents personatges, descriu-los:

3. L'espai on transcorre una part de l'obra és la sala d'estar, o menjador, de la casa dels Prozórov. Abans de veure l'obra:

a) Imagineu que heu de fer el decorat portant de casa vostra –o de casa dels avis, o d'algun familiar– algun element per a l'utilitatge o per al mobiliari.

Trieu quin seria el moble, o el quadre, o la peça que aportaríeu i per què.

b) Feu un croquis del resultat: quina seria la vostra proposta de decorats?

c) Compareu els resultat amb l'opció feta per a la representació del Teatre Lliure

© Ros Ribas. Fotos d'assaig

RELACIONADES AMB LA POSADA EN ESCENA

El llenguatge és la capacitat de l'ésser humà de comunicar-se utilitzant un sistema de signes. Una llengua o idioma és una representació particular d'aquesta capacitat. Hi ha moltes menes de comunicació, d'entre elles els llenguatges artístics, com poden ser el teatre, el cinema, la música, l'art o la literatura. Aquests llenguatges molt sovint tenen punts en comú, i fins i tot es complementen.

ACTIVITATS SOBRE LA POSADA EN ESCENA

1. Els efectes sonors també formen part de la posada en escena, en recordes algun de l'obra? Quina impressió t'han produït? Com es combinen aquests efectes sonors amb la il·luminació? I la música? Descriu un dels moments de l'obra en què aquests efectes hagin resolt una de les escenes.

2. Els contemporanis de Txèkhov deien que el seu teatre era més construït a base d'idees, de sentiments i de sensacions que d'accions i de fets. Per aprofundir l'estructura de *Les tres germanes* analitzarem, d'una banda, els sentiments i les idees que s'hi reflecteixen i qui les sosté; i de l'altra, les accions que estructuraven els quatre actes, així com les fites temporals que marquen l'esdevenir dels fets.

Ompliu aquest quadre per aclarir quins personatges encarnen determinades idees, sensacions i creences.

IDEES /SENSACIONS/ CREENCES PERSONATGES QUE LES SOSTENEN

Exemples:

Constància en el treball- Olga

Optimisme en el futur -Verxinin

Enyor -Irina

a) D'entre les sensacions, quina jerarquia establiríeu atenent la seva rellevància en l'obra? Quin és el sentiment essencial que desprèn l'obra?

b) Analitzeu quines són les accions i els elements dramàtics que organitzen l'obra:

© Ros Ribas. Fotos d'assaig

RELACIONADES AMB ELS PERSONATGES

Els personatges, la gran majoria de vegades, són els qui porten el pes de l'obra. Cada un té una presència concreta, un vestuari, uns moviments, una gesticulació singulars. Tal i com succeeix a la vida real, els personatges no són estàtics, fan una evolució, una transformació, però cada un té el seu rol.

© Fotos d'assaig, Ros Ribas

ACTIVITATS SOBRE ELS PERSONATGES

1. Quins trets caracteritzen les tres germanes Prozórov? Què les diferencia?

Quins canvis es produeixen a la vida de cadascuna de les germanes al llarg de l'obra? I a la seva personalitat?

Després de veure l'obra:

a) Feu una llista amb el que tenen en comú les germanes.

b) Feu una breu descripció de cadascuna d'elles: l'Olga, la Maixa i la Irina.

Discuti si hi ha prou elements a l'obra que permetin dibuixar perfils diferenciats de les protagonistes femenines.

c) Quin d'aquests tres personatges trobeu més estàtic i quin evoluciona més?

2. Quins personatges actuen més activament a l'escenari, i quins simplement «hi són»? Per exemple, l'Olga surt moltes vegades corregint, la Maixa, llegint... intenteu fer una llista de les accions que recordeu i quins personatges les executen.

3. Com has vist, tots els personatges que surten a l'obra tenen el seu propi caràcter. Si haguessis de trobar un adjectiu per a cada un d'ells, quin seria? Fes-ne una descripció.

© Ros Ribas. Fotos d'assaig